

SZEGEDI EMLÉKEK

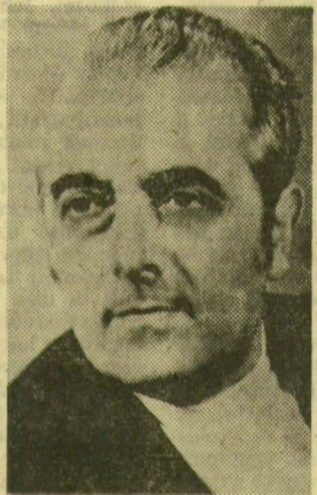
„Varázsos négy év...”

Nádas Tibornak, a Magyar Állami Operaház nagyszerű művészenek első nagy szerelmé: Szeged. Ez a szerelem kiállta az idő próbáját, huszonkét évvel később, ma is ugyanaz, ami volt.

Nádas Tibor 1946-ban, az infláció kellős közepén érkezett meg Szegedre Vaszy Viktor meghívására. A városban rövid időn belül otthonra lett. Vaszy nagyszerű pedagógus volt, a nagy nehézségek ellenére is összetartotta a társulatot és színvonalas előadásokat hozott létre.

A zenekar és a színészek menzán étkeztek. A rossz, gyenge főzők miatt egy ízben valóságos palotaforradalom tört ki, a zenekar fele el akarta hagyni a színházat. Vaszy szuggesztív egyéniségének volt csupán betudható, hogy mégis maradtak. Sokat köszönhetek a színészek a szegedi színházszerező operabarátnak, például Ákos Györgynek, aki három ösztöndíjat a saját zsebéből fizetett, s aki képes volt arra is, hogy a felesége nyakából levegye a nyakláncot, csak hogy a Tosca díszletét meg tudják festeni. Ekkor történt, hogy már a második felvonást énekeltek, de a kulisszák mögött még javában festették a díszleteket.

Az első szerepet 1946. március 15-én énekelte. Don José alakította. Azután jöttek sorra a szebbnél-szebb feladatok: Rigoletto, a Bánk bán, a Bohémélet, a Carmen, s a Varázsfuvola, amelynek Papagájját most énekelte századszor. Bánk bán szerepében már több

mint 125-ször lépett fel, ami jelentős esemény egy énekes életében, de sajnos az idő múlását is jelzi.

Az embertelen háború után Szegeden éreztem először magamat megint embernek. Megbecsültek, elfogadtak, végre talajt éreztem a talpam alatt. Szeretettel kaptam, a Vidra utca 2. szám alatt, egy Gömöri nevű mérnöknel laktam, hosszú időn keresztül. Egyszerűen nem fogadták el a lakbért. Szegeden volt először életemben főbérleti lakásom, otthonom. Varázsos négy évet töltöttem a Szegedi Nemzeti Színháznál...

A szegedi közönség igazi támasza, sőt, gyakran támogatója volt a színháznak. Az operatársulat nagy pártolója volt az orvosi kar, Szabó Dénes professzorral az élen. Erdélyi Jenő professzor Símandy Józsefnek adott meleg családi otthont — és

egészséget! A színház labdarúgócsapatának az újságírókkal való mérkőzése már akkor is eseményszámba mentek. Bessenyei Ferenc volt a lyukas markú, de megbecsült kapus...

— Első művészeti díját is Szegeden kapta...

— Még a másodikát is. Először a szegedi újságíróklub díját, a Móra-díjat nyertem el, amit Keresztúri Dezső miniszter adott át. Másodjára Szeged város Szabadság-erétet vehettem át. 1963-ban megkaptam a Szocialista Kultúráért kitüntetést. Emellett „Totó-díjas” művész is vagyok, két éve elkaptam egy 13+1-est...

— És félig-meddig kollégá!

Igen, hobyból, a külföldi zenei lapokat tudósítottam a magyar zenei életéről, például a Milánói Scala La Scala című, s a Metropolitan Opera News című újságját. Négy és fél éven áttem ezt a „sportot”, de nemrégem más vette át tőlem a stafétabotot. Azt hiszem, szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy „újságírói minőségemben” jó propagandát csináltam a magyar — fővárosi és vidéki — operás zenekultúrának. Most jobbra csak énekesi pályám érdekesebb eseményeit idézem fel fehér papíron...

— Remek anekdotázó hírbén áll. Szolgálhatna nekünk egy eredeti szegedi színházi sztorival?

— Volt abban az időben Szegeden egy Erdi Pál nevű, nagyon szép hangú, de erősen alkoholista baritonista. Az Othello egyik zenekari üllőpróbáján is kaptosán jelent meg, s bizony sok hibát vétett, például belépett egy szünetre. Vaszy harsányan kéri magának az ilyen zenei inzulust, és többek között azt mondta, hogy a szünet is hangjegy, s ezt már az iskolában tudni kell, nem az operaszínpadon kell megtanulni. Mire Erdi akadozó nyelvel így felelt: „Viktorkám, ne igazsággad, énekelhetem úgy is...”

A botrány ezután — érthetően — tetőpontjára hágott, de azért előadásra mégis megbékültek...

Dóczy Imre

Gulay István

Porti, banán, narancs?

A kereskedő beszél behozatalukról

A dohányosok a szegedi üzletekben is keresik a Portit. Legtöbbször azonban nem kapnak. Ugyanígy hiába keresi az ember a banánt, az is ritka vendég a boltokban. Budapesten a DELKER Vállalat igazgatójától, Bartha Istvántól kértünk választ arra, hogy miért nincs e cikkekben elegendő az üzletekben.

A válaszból kiderült, hogy import árúkból egy-két kivétellel elegendő mennyiség kerül az üzletekbe. Példa erre a külföldi italok, halakonzervek nagy választéka. Egy-két áruféleség azonban csak alkalmoszerűen tűnik fel a boltokban. Ennek több oka van.

A Porti két éve jelent meg a piacon. Eleinte félve rendelte meg a DELKER Albániától, ám hamarosan kiderült, hogy a dohányosok szinte elkaptak ezt a cigarettát. Ma már a piacon kapható összes Portit megveszi a vállalat. Erre az évre 350 millió darabot kértek belőle, de Albániában mindössze két gépsonon gyártják, és ha az egyik gyártó sor valami miatt leáll, máris százmilliók lemaradás következik be a szállásban. Így még a tavalyi mennyiségből is 60–80 millió darab hiányzik. Kötöttek már ugyan egy államközi megállapodást a Porti szállítására, de a külkereskedelmi szervek még mindig nem írták alá a szerződést, ezért egyelőre a boltokban ritka vendég lesz ez a cigaretta. Biztató viszont, hogy újabb lengyel és bolgár cigaretták érkeznek az üzletekbe. Indióból pedig jó minőségű szivarka érkezik.

Narancsot szép számmal lehet kapni az üzletekben. Elegendő készlet van belőle az országban, ha valahol mégsem kapható, az a külkereskedelmi vállalat hibája. Banán viszont csak nagyon kevés akad Szegeden. Pedig a néhány évvel ezelőtti 1000

—1500 tonna helyett az idén 5 ezer 500 tonnát hoztak be az országba. A banán azonban zölden érkezik, és itt kell megérlelni. Várható, hogy valamivel később — ha nem is állandóan — de kapható lesz banán a szegedi üzletekben is.

Vöröskőy János:

A FEKETE MACSKA
visszatér

16.

Mert mi lehetett a cél?

Az, hogy a sorompónál megállított, várakozó gépkocsioszlop utolsó, fedezetlenül maradt kocsiához valaki hozzáférjen!

Az időbeli különbség tehát, a sorompó akkori, és mostani lebocsátása között, esetleg nagyon is fontos lehet...

Miközben Beke mindezt végiggondolta, elrobbogott a menetrendszerű személy. Szerintem — vélte az elhárítóoszt, a villogó ablakost nézve —, a személyvonatok inkább késni, mint sietni szoktak... S hogy ez a járat 8-án valóban sietett, nem nagy probléma ellenőrizni. Ha megtudtuk, majd elbeszélgetünk a vasúti őrel.

A sorompó magasba emelkedett, de Beke nem hajtott tovább. A motort meg a világlást már korábban kikapcsolta, s most csendben, az ajtót sem kattanva be, kilépett a harmatos útmenti fűre.

A sorompóhoz sétált, majd kocsként felbessülve az oszlop hosszát, visszament addig a pontig, ahol, elképzelése szerint, az utolsó, löszert szállító teherautónak állnia kellett.

Ezen a helyen egy extra hosszúságú cigarettá hevert a fűben. Mellette ugyanannak a márkának a csikije. A két cigaretta közül az egyiket végigszívta, a másikból alig néhányat szippantott. Beke mindkettőt fölvetve, tárcájába csúsztatta, aztán beszállt a Skodájába, és továbbindult.

Haverok és barátok

Azt mondják, nem ismernek olyan fiút, vagy lányt, akinek nincs barátja. Itt mindenkinek van. Elképzeléseik szerint a következő okok miatt nem tud valaki barátot szerezni: „nagyon lazító”, „nagyon zárkózott”, vagy „nagyon okos”. Az összeférhetetlen, kötekedő, önfejű, alkalmazkodásra képtelen embert egyetlen jelzővel „láztónak” titulálják. Lelkesen folytatják megkezdett mondatomat: „Madarat töl-láról...”, mégis, kevés a szavuk, a barát jelelmzése.

Technikumból lett szak-középiskola kollégiuma. A diákok az ország száz vidékéről jöttek, száz külön világból. Hadilábon állnak az irodalommal-olvasással, többségük nehezen fejezi ki magát.

A szőke fiú kisimítja homlokából a haját. Lassan indul a beszélgetés, arra gondolok, a lányok miatt oldódnak nehezen. Hamarosan kiderül, hogy a négyévi együtt-lét megszüntette ilyen gátlásait. Alig szóal meg a két kislány, máris parázs vita kerekedik a hálószobában. A „női beszéd” ellenkezőre ingerli a fiúkat, máris az örök kérdést bogyozhatják: lehet-e fiú és lány között barátság? „Miért ne? Lehet!” — mondja halkan, de határozottan egy komoly arcú kislány, mire a fiúk elhúzzák a szájukat.

— Az lehet, hogy eleinte mindketten azt hiszik, barátok. De csak hiszik. Mindig van valami, talán magunk előtt is bevallatlan izgalma egy ilyen kapcsolatnak, ami végül is nyíltá válik. Szerelm lesz abból, inkább előbb, mint utóbb.

— Persze, várjunk csak — jut eszébe valami egy „fiú-társnak”, kirobban belőle a nevetés. — Most jövök rá, hogy nekem is van barátom. Komolyan, csak barátom. Ahol lakom, hatan vagyunk barátok, egy nálam

két évvel idősebb lány is. Sok mindent meg tudok beszélni vele, leghasznosabb, amikor véleményem mond nekem más lányokról.

Laza csoportban

Megegyeznek, hogy ritka, mint a fehér holló az ilyen kapcsolat. Hasonló kompromisszum születik abban a kérdésben, lehet-e jóval idősebb egy barát. Meglepetésemre egyiküknek sem tűnt fel, hogy ennek a fiúnak egyszerre öt barátja van otthon. Kérdő szemek, általában derűtlenség fogadja kérdésemet.

— Itt is ennyi van neki. Már négy éve ugyanazok a gyerekek. Mindenhova együtt mennek, együtt tanulnak, együtt kabareznak.

Tamaskodtam, úgy lehet az, hogy egy jó barát, és sok-sok jó „haver”. A szót ők használják először, most aztán nem győzik a megkülönböztető ismérveket sorolni.

— Haver bárki lehet, de barát csak az, akivel komoly dolgokról tudok beszélni, és főleg őszintén. Mi mind az öten ilyen barátok vagyunk, és vannak itt nagyobb csoportok is. Ritka a páros, inkább csak lányok között.

— Jó ez nagyon. Az embernek vannak titkos dolgai, amit nem mondhat el akárkinek, viszont megkönnyebbül, ha beszélhet róla. Az őt, vagy hat közül azzal beszélem meg, akinek éppen jut rám ideje. Lehet, hogy a többiek nem is tudnak róla ké-sőbb sem, de ebből nincs harag. És az őt közül valamelyiknek mindig feltűnik, ha kiül a bajom a fizimiskámba.

A két lány összenéz, ők a magukéra esküsznek. Már általában iskolába is együtt

jártak, ott kezdődött, most sincs vége.

— Márta mindig megmondja, ha nincs igazam, vagy valamit rosszul csinállok. Őszinte, szerencsére, sosem vesztünk össze. Szerintem a barátságban legfontosabb, hogy segítsenek egymásnak, jóban-rosszban ki-tartsanak.

— Hát kisebb ellentétek azért adódnak — szól a fiúkból megint az ellentmondás ördöge. — A lényeg inkább az, hogy a felfogásuk megegyezzen, fontos dolgokban ne legyen eltérés.

Kevés szóval

Hogy mit jelent a „felfogásuk megegyezzen”, meg a „fontos dolgok”. Nagy kérdés, nehezen tudják körülírni, kevés a szavuk. Barátkoznak, ösztönösen kiválasztja ki-ki a maga társát. Ez sokkal könnyebb, mint jellemezni azt, akit pedig legjobban ismernek, barátjukat-magukat.

— Jövőre már dolgozni fogok. Barátok nélkül, idegen helyen. Úgy tervezem, elő-ször alaposan átvizsgálom a népet, megnézek magamnak mindenkit, aztán meglátjuk. Kiderül az hamar, ki jöhet számításba barátnak. Persze, a régiekkel is tartani fogom a kapcsolatot.

— Amíg diákok vagyunk, főleg a csínytevések, viccelődések tartanak össze bennünket. Később másképp alakul. Az én barátom olyan lesz, aki képes felfogni a helyzetek komolyságát. Ettől még lehet humora is. Ezenkívül legyen csendes természetű, szeresse a könyvet, meg a beatzenét, és ne legyen intelligensebb nálam. És legalább úgy szeressen beszélgetni, meg vitatkozni, mint én.

Sulyok Erzsébet

Megtalálták Aeneas sírját

A legendás trójai hős, lógusa szerint a sírt az antik Aeneas sírját találták meg templom kései lerombolói olasz régészek Rómától húsz felfújták, s így csupán több kilométernyire délre, egy i. e. fegyvert, kéziszerszámot, két 4. századból származó templom ásatási munkáinál. Paolo Somella, az olasz főváros to-pográfiai intézetének archeo-

Miközben összeszedte a fényképeket, futó pillantást vetett a kiválasztottra. Király őrmester fényképe volt.

Beke virágos kedvvel érkezett Násfára. Ébert és Paál, akik a politikai helyettes irodájában várták, ezt már az udvarra néző ablakból észrevették. Az őrnagy, a kocsiából kiszállva, oly barátságosan fogadta az udvaron átvágó Király őrmester tisztelgését, mintha egész éjjel vele álmodott volna, csupa vidám és biztató dolgot...

— Nos, mi újság a könyvesboltokban? — kérdezte a belépő őrnagy.

Paál savanyú arcot vágott.

— Azt hiszem, nagyot tévedtem...

— Emberi dolog! — mosolygott Beke. — Halljuk, hogy mivel kapcsolatban?

— Amiben a legjobban bíztam! A bükkfán megtalált nyomokkal... Nemcsak a tűzérbe-mérő, a löveg kezelőszemélyzete is azt állítja, hogy az első lövésig a fán szakadatlanul bukkoltak a vadgalambok! Mármost, ha a lombok között, különösen a megjelölt ágon, a fészkek közvetlen közelében ember rejtőzik, a galambok nemcsak hogy nem turbékolnak, hanem a legkisebb mozdulatra is felrebbennek és elszállnak. Az embernek pedig, aki feltételezésünk szerint ott-tartózkodott, nyilván mozognia kellett: felhúzni, meg leengedni a löszeres ládát. Hát nem mozgott! Nem mozgott, mivel nem is volt ott! A liftmegoldás, ahogy a löszercserét eddig elképzeltek, eszerint képtelenség. A nyomok, természetesen, valóságosak, s nyilván arra szolgáltak, hogy becsapjanak bennünket. Sejtenuk kellett, hogy a fát meg fogjuk vizsgálni, és remélték, hogy be is dőlünk a trükknek. Az ágat nyugodtan elégethetjük...

Beke egy nappal korábban, még leverten fogadta volna a hírt. Hajnal óta azonban nagyon is összevágott az elképzeléseivel.

— Rendben van — mondta. — Fő, hogy tisztázódott a dolog. Menjünk tovább. Milyen híretek van még?

(Folytatjuk.)